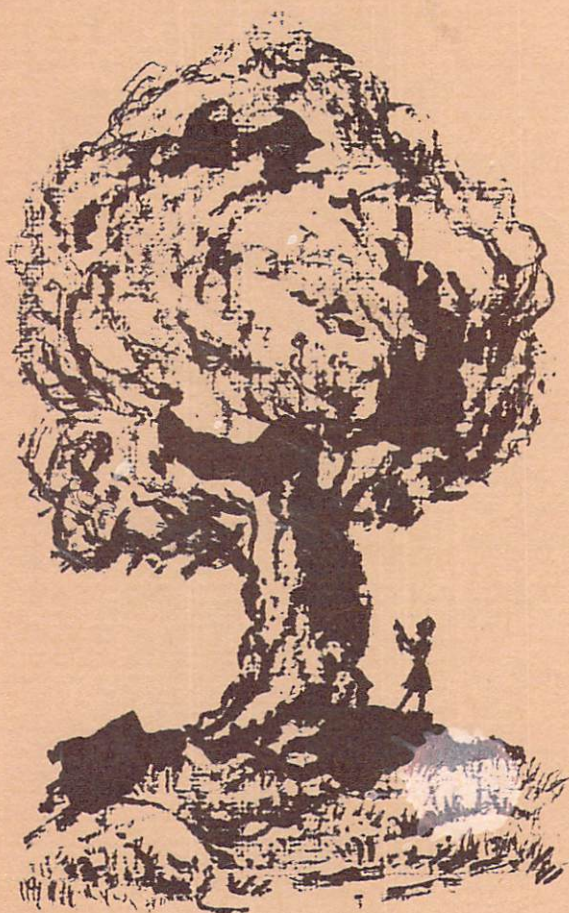

МИРОСЛАВА ЛАСОВСЬКА

ВІШУВАННЯ СТАРОГО ДУБА

МИРОСЛАВА ЛАСОВСЬКА

**ВІЩУВАННЯ
СТАРОГО
ДУБА**

— ДАР —

Михайло Кладочний

Боффало, Н. Й.

1991 року

ФЕОРІЯ НА ДВІ ДІЇ

З ДИТЯЧИХ РОКІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ВИДАННЯ ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК
ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ
НЬЮ-ЙОРК — 1971

МУЗИКА: Ярополк Ласовський

ГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ: Ждан Ласовський

ДІЄВІ ОСОБИ :

ЛЕСЯ (Леся Українка) — років 8,

ПЕТРИК — " 10,

ГАННУСЯ — " 9,

МАРІЙКА — " 8,

МИКОЛКА — " 7,

Дуб

Тернина

Зірка

Зозуля

Символічні постаті

Виконують старші

ДІЯ I.

(На сцені сільська дорога, дерева і ворота в сад. На воротах сидить Леся, плете вінок, приспівуючи):

Леся: Рости, рости, барвіночку,
Весною і в літі,
Стелись, журбо кучерява,
Нема мені втіхи.

Сплету собі із барвінку
Віночок на славу,
Кину журбу край дороги,
На бур'ян, на трави.

Ой, не дала мені мати
Долі на світанку.
Світи, світи, зоре моя,
До самого ранку.

Дайте руки, подруженьки,
Віночок сплітати,
Може найдем свою долю
В барвінку хрещатім.

Казала, що зараз після полуденку прийдуть, а ось чекаю, чекаю, а їх не видно. Либонь даремне чекаю. *(Злазить з воріт і йде на край сцени, виглядає, чи не йдуть дівчата).* – Не видно. *(Хвилину думає, а далі зриває ромен і з віночка від-*

риває по пелюстці, ворожить) – Прийдуть – не прийдуть;
прийдуть – не прийдуть (*і т.д., аж підкінець, коли виходить,
що не прийдуть, засмучена опускає вінок на землю та по-
вільно відходить у сад*).

Петрик: (*худорлявий хлопчина, вдягнений неохайно, бо-
соніж з розстебнутою сорочкою, незачесаний, у-
бігає танцювальним кроком і приспівує*)

Гоп, гоп, чобітки,
Не мої, лиш пана,
Зажурилась ліщинонька
Свитка моя драна.

Гоп, гоп, чобітки,
Не мої, лиш пана,
І корова чорна, чорна,
А молоко біле, біле... (*пристанув і чуває*

потилицю) –

Призабув, щось воно не так співається... (*бачить
на землі покинутий Лесин вінок, підіймає його*) –
Свіжий, тількишо сплетений. Чому його покинули,
хто б то мав у нього завітчатись? (*Приглядаєть-
ся до вінка*) – Непоганий... А що, коли б мені на-
дягнути його? Було б гарно чи погано? (*Надмає
вінок на голову, звертається в сторону, звідкіля
прийшов, і гукає*) – Миколко, хутчій но, ходи сю-
ди!

Миколка: (*невисокий хлопчина, грубенський, рухається й го-
ворить дуже повільно*) – Ого, а ти що?

Петрик: Як тобі здається, як мені у вінку?

Миколка: Та скинь геть! Зовсім з глузду з'їхав!

Петрик: Чого?

Миколка: Та хто ж таке бачив: хлопець у вінку?!

Петрик: І що ж?

Миколка: Як то що? Вже й так пришелепуватим звать тебе
в селі.

Петрик: Що мені люди? А Леся каже...

Миколка: І Леся так тебе назве, коли у вінку побачить.

Петрик: А де ж це вона? Ти її не бачив?

Миколка: Чому не бачив? Бачив, коли йшов до тебе. Тут на воротах сиділа, вінок плела.

Петрик: То це її вінок?

Миколка: Може її... може ні... *(присідає)*.

Петрик: *(сідає біля Миколки)* Вона до тебе говорила? Що казала?

Миколка: Про Ганнусю питала... а я сказав, що Ганнусі не бачив. До лісу знову вибиралась.

Петрик: Леся в ліс може ходити, їй нічого робити, а Ганнусю мати сварить.

Миколка: Я бачив черевики, які Леся Ганнусі подарувала.

Петрик: Невже! Які черевики?

Миколка: Ні трішки неподрані. Матиме Ганнуся взуття на зиму. Дивись, уже біжить сюди.

Ганнуся: *(жвава дівчинка з кошиком в руках. Стає на воротах, гукає)* Лесю! Лесю! *(Наслухає, по хвилині знову):* Лесю..!

Петрик: Чого це ти розкричалась?

Ганнуся: Не тебе гукаю, то не озивайсь. Лесю!

Петрик: *(до Миколки, але так, щоб і Ганнуся чула)* Певне, нові черевики тиснуть, то й хоче їх віддати.

Ганнуся: *(зіскакуючи з воріт)* А тобі вже хто про черевики сказав?

Петрик: Всі ворони на вербах кричуть.

Ганнуся: Ворони то хай кричуть, аби ти, дивись, не тріснув із заздности!

Петрик: Ого! Я ні трішки не заздрісний!

Ганнуся: Хто тобі повірить?

Марійка: *(несмілива дівчинка, зі дзбанком у руці, входячи на сцену)* Я вірю Петрикові!

Ганнуся: Нічого йому не допоможе, Марійко. Без чобіт на печі цілу зиму просидить.

- Петрик: *(вражено)* В чоботах, чи без чобіг, а на печі не буду сидіти.
- Ганнуся: А що вдієш? Хіба на морозі почепиш іще один вінок на свої довгі вуха, то бодай голова тобі не мерзнутиме.
- Марійка: Не сваріться! Он Леся йде. Не журись, Петрику, до зими ще далеко.
- Леся: *(входить поспішно, в руках тримає кошик на люди).* — Ганнусю, я вас так довго чекала.
- Ганнуся: Не могла швидше. Над річку ходила. Мамі білля прати помагала.
- Леся: Треба було мене покликати. Я б теж була пішла.
- Ганнуся: Та куди тобі праником гатити? Дивись, які пухирі на долонях понабігали *(показує свої долоні)*.
- Петрик: Жаль, що тільки на долонях!
- Ганнуся: Лежням то певне, що не понабігають.
- Марійка: Перестаньте сваритись, бо піду до хати.
- Петрик: Я й не думав сваритись. Ходім, чи ще на кого чекаєте?
- Леся: А ти, Петрику, куди зібрався?
- Петрик: З вами, в ліс.
- Ганнуся: А тебе хто кликав, хто просив?
- Петрик: Не хочете? Добре, не піду. Ягід збирати не можу.
- Марійка: Ходи з нами, з тобою відрадніше.
- Петрик: Не просіть більше, я не йду.
- Леся: А як пісню тобі заспіваю, то підеш?
- Миколка: Та хай вінок скине, бо ще й у танок піде в вінку *(Петрик скидає вінок, віддає його Лесі. Під дівчачий спів танцює)*.
- Дівчата: Зелена ліщинонька
В лісі загорілась,
Від світанку до вечора
Пташина журилась.

Гоп, гоп, чобітки,
Не мої, лиш пана,
Загорілась ліщинонька,
Свитка моя драна.

Літа птаха понад яром,
Лист паде з ліщини,
Зажурилась сиротина
У драній свитині.

Гоп, гоп, чобітки,
Не мої, лиш пана.
Загорілась ліщинонька;
Свитка моя драна.

Вітер вие, мороз тисне,
Пташина банує,
Граї, музико, без свитини
Сирота танцює.

(Ганнуся вибігає перед Петрика, танцює і співає):

Гоп, гоп, чобітки,
На Петрику драні,
І свитина розлетілась;
Драна доля, драна.

(Петрик гнівно дивиться на Ганнусю, вибігає перед неї, танцює й співає):

Гоп, гоп, чобітки,
Не мої, лиш пана...
І корова чорна, чорна,
А молоко біле...

Усі: Ха-ха-ха! Корова чорна, а молоко біле?

Петрик: Авжеж, що біле!

Ганнуся: Від чорної корови молоко біле? Ще що вигадай!

Петрик: А яке?

Ганнуся: Від чорної корови і молоко чорне!

Петрик: А ти бачила чорне молоко?

Ганнуся: А ти й не знав, що від чорної корови й молоко чорне?

Петрик: То хіба його відьма заворожила, і воно почорніло...

Ганнуся: Не відьма, лиш твої співаночки почорнили! Ха-ха-ха!

Леся: Ганнусю, не смійся з Петрика. Співанок він не вміє складати, зате гарно танцює.

Петрик: Леся, скажи мені, як ти співаночки складаєш?

Леся: *(Показує на свій віночок)* Просто, Петрику. Ось так, як цей вінок складений. Мак з барвінком сплету, стулю, зв'яжу, і любисток додам нижній... ще й трояндою прикрашу.

Миколка: А я так не вмію. А... а... візьміть мене з собою в ліс!

Леся: *(усміхнено)* Ще б ні. Візьмемо. Ходи з нами.

Миколка: Е, ба. Ти кажеш – ходи. Пішов би, та *(зідхає)*

не піду. Не можу. Он як.

Леся: Чому?

Миколка: А от сестричка зараз прокинеться. Мені глядіти її треба.

Леся: Ну, що ж, нічого не вдієш. Іншим разом підеш. Гаразд?

Миколка: Гаразд, та нехай же тоді й Петрик не йде.

Петрик: Ого! Дивись, який знайшовся!

Миколка: А... а... мені мій дідусь казку нечувану розказували.

Всі: *(зацікавлено)* Яку?.. Яку?..

Миколка: Про дуба.

Леся: Ой, як цікаво! Розкажуй! Мерщій!

Миколка: Е, я швидко не вмію.

Петрик: Ходім! Жодної казки він не знає.

Миколка: А... а ось і знаю. Слухайте, розповідатиму. Є в лісі один дуб...

Ганнуся: Певне, що є. Та й не один, а багато.

Миколка: Слухайте бо! Є один дуб. Не звичайний, а інший з-поміж інших (*Діти сідають у коло*). Старий, старезний дуб. Ніхто не знає, скільки йому літ. (*зупиняється*).

Всі: Ну, ну, і що?.. Швидше!..

Миколка: Стривайте! Я швидко не вмю. Дідусь казали, що казки швидко не розповідаються. Слухайте далше... Чудний той дуб, пречудний. Коли до нього підійти та вгадати його роки, то він починає говорити.

Петрик: Ото нагородив! Дуб, та й говорить!?

Миколка: Не віриш? А я вірю. Наші дідусь завжди правду кажуть.

Петрик: А не сказав, бува, той дуб твоєму дідусеві, якого то мудрого внука він буде мати?

Миколка: Моєму дідусеві дуб нічого не казав. А коли б і заговорив, то сказав би, що... що... (*крізь сльози*), що його внук матиме товариша поганця. А тепер ідіть собі всі геть! Більше нічого вам не скажу!.. (*хоче йти*).

Леся: (*затримує його*) Миколко, серденько, та ти не гнівайся. Всі ми віримо тобі й твоєму дідусеві (*Миколка сідає*). – А не казали дідусь, що й кому той дуб говорив?

Миколка: (*по хвилині*) Чому ні? – Розповідали.

Леся: Що?.. Що саме?

Миколка: Давним, давно підійшов був під цього дуба один лицар...

Марійка: І що... і що?

Петрик: Сказано, не перебивай!

Миколка: І той дуб сказав лицареві, як йому ворога побороти.

Леся: І поборов той лицар ворога?

Миколка: Авжеж поборов. Як же йому було не побороти, коли так дуб сказав. А згодом той лицар гетьманом став. Великим гетьманом.

- Леся: Цікаво! *(задумується)*.
- Ганнуся: Та ходім уже. Це він навмисне казки торочить, щоб нас тільки задержати.
- Миколка: Не віриш, не треба. Не хочеш слухати, обійдеться.
- Леся: Я вірю, Миколко. Вірю в те, що казка дідусева, не казка, а правда. Піду до лісу й шукатиму того дуба.
- Миколка: Е, ба! Коли ж бо той дуб не з усіма розмовляє.
- Леся: Ой, як жаль!.. А з ким він говорить?
- Миколка: Говорить він з тим, з ким треба.
- Марійка: Ото диво! Може зі мною схоче заговорити?! Попрошу в нього... попрошу багато грошей.
- Ганнуся: А коли дуб захоче зі мною говорити, то я попрошу в нього гарних речей для мене і для моєї матінки, і для батька...
- Петрик: А я... а я...
- Ганнуся: *(перебиває Петрикові)*... Чобіток на зиму.
- Петрик: А я... в цю казку не вірю.
- Леся: Миколко! Я ввечері зайду до твого дідуса. Хай розповість мені дещо більше про того дуба.
- Миколка: Та... приходь. А мені що...
- Ганнуся: Тепер ходімо вже!
- Леся: Вітай гарненько свого дідуса від мене та скажи йому, що прийду. *(Всі відходять праворуч, залишається на сцені сам Миколка)*.
- Миколка: *(Гукає навздогін дітям)* Петрику!
- Петрик: *(вертається)* Чого тобі?
- Миколка: Не йди в ліс! Ти ж обіцяв мені візочка зладнати.
- Петрик: Завтра зладнаю. Не плач тільки. Ягід тобі й твоїй сестричці принесу *(вибігаючи)*... Не плач лишень, чуеш? Далєбі принесу...
- Миколка: *(сам)* Недобрий! Вчора обіцяв – не зробив. І сьогодні не зробив. Недобрий! Поганець! *(по хвилині, з надумою)*. Я теж хотів піти в ліс. Та не можна... Але як то він казав, не второпаю... яюсь: чобітки, чобітки, не мої чобітки, не твої чобітки, а мої чобітки... А корова біла, корова, а молоко

чорне, чорне (отак мовлячи, поволі йде за куліси
ліворуч і за собою тягне візочок).

Кінець Першої дії.

ДІЯ II

(Ліс. Праворуч старий потужний дуб. Ліворуч куц терну. Входять діти).

Марійка: *(розглядається, підбігає до дуба, з вигуком):* Ось він, цей дуб. Він... Він... *(тиче пальцем у пень і без надуми):* Десять!

Ганнуся: Та що це ти, Марійко, вигадуєш! Де ж такому старому дубові та десять років!

Петрик: Вона тому сказала десять, що на руках не має більше пальців. Бідолаха понад десять числити не вміє.

Марійка: Ого, дивіться на нього!.. Та ти й сам до двадцяти не вмієш почислити!

Петрик: Вмію, цокотушко, вмію, ще й тебе навчу.

Марійка: Хоч би й не вміла, то в таких грамотіїв, як ти, вчитись не буду.

Ганнуся: *(підходить до дуба, доторкає його цілою долонею і з надумою):* Сто.

(хвилину чекає, а там): Мабуть, не вгадала...

Петрик: А я і вгадувати не буду. В цю казку не вірю.

Ганнуся: І не вгадуй. Бо замість доброго діда, куцохвостий чорт вискочить і на вилах тебе понесе.

Петрик: Не вискочить, не бійся, він тебе злякається.

Марійка: *(іде, похилившись, в лівий задній кут сцени):* Ганнусю, дивись, скільки тут ягід *(схиляється і, збираючи ягоди, виходить).*

Ганнуся: *(нахилившись, іде за Марійкою):* О, о, о, які рясні!

Петрик: *(до Лесі):* Чого пристала, Лесю?

Леся: Втомилась.

Петрик: То відпочинь під тим дубом, а я піду за дівчатками, щоб не заблудили.

Леся: Іди, я тут чекатиму.

Петрик: Відпочивай і про Миколчину казку не думай. Поширості, я в цю казку не вірю *(виходить).*

- Леся: *(підступає до дуба і, пестячи його долонею, каже):* А я в цю казку вірю. Чому дерева не мали б говорити?! Певно, що говорять. Я знаю, що говорять. І корови, і коні й собаки. І птахи говорять. І все живе творіння Боже говорить. І навіть мушечки маленькі, жучки і ті говорять. І дерева теж говорять і розуміють, коли до них говорити. Всі вони мудрі. Ось бачила я, як дід Яким з деревами бесідує. Прийде весною під яблуньку, пошепоче до неї, пошепоче, а там іде з грушею гомоніти. — Що це ви з деревами шепочетеся, дідусю? — питаю раз його. — А це я прошу свої дерев'ята, щоб сорому дідові не завдали і зародили гарно. Слухняні вони. Ось восени побачиш. Я й побачила. Рясно, рясно зародили дідові дерева *(відступає від дуба, поглядає на нього)*. І скільки ж то йому років могло б бути? Ох, як хотіла б я відгадати!.. Так хотіла б з ним поговорити! *(підступає до дуба, пригортається до нього)*. І скільки б тобі дати, дубе старенький? Дам я тобі тисячу, бо старий ти здаєшся, як світ *(доторкається двома долонями пня і врочисто):* Ти-ся-ча! *(хвилину не відриває долонь, прислухаючись, далі знеохочено):* Не вгадала *(зідхає, відриває долоні від пня, сідає на землю плечима до дуба)*. — Яка шкода!
- Дуб: *(з-за пня виходить старий, але кремезний дід, увесь у білому. Постоли, білі шаравари, довга сорочка, підперезана широким ременем):* А таки вгадала.
- Леся: *(здрігнулася з несподіванки, схопилася на ноги)* Ох, як же я злякалася!
- Дуб: Хотіла наче б то зі мною говорити, а тепер лякаєшся?
- Леся: А... а ви хто такий? Хто такий будете?

- Дуб: Я *(показує на дуба)* – оцей дуб.
Леся: Ой, леле! Я таки справді *(засоромлено)* налякалася.
- Дуб: Не слід тобі лякатись. Тобі відважною бути.
Леся: *(усміхаючися)* От я вже й не боюсь.
Дуб: Так і слід. А тепер сідай.
Леся: Сідайте ж ви спершу, дідусю.
Дуб: Сідати я не можу. Вся моя сила в тому, що стою. Раз сівши, не встану ніколи.
Леся: Добре, дідусю, я вже сіла.
Дуб: Слухняна ти, бачу, дитина і старшого пошанувати вмієш. Добре, добре.
Леся: *(цікаво розглядає діда)* То, значить, ви дуб, дідусю. Як гарно! Дідусю!
- Дуб: Що, дитино?
Леся: Чи всі дерева живі так... так, як ви?
Дуб: *(злегка всміхаючись)* Авжеж, авжеж...
Леся: І всі говорять?
Дуб: Усі *(по хвилі)*: Говорять, говорять, але не зо всіма.
- Леся: А зі мною говоритимуть?
Дуб: Коли мову їх зрозумієш, то й заговорять.
Леся: А ось ви ж дерево, а я вас розумію. Ой, як це добре, що ви до мене вийшли, як радісно!
- Дуб: З'явився я перед тобою, бо сказати тобі дещо мушу.
Леся: Боже мій, які ви ласкаві до мене, дідусю! Я така цікава... Кажіть, дідусеньку!..
Дуб: Слухай же... Добре слухай, дитино моя. Глянь довкруги. Бачиш, дерева тут усякі ростуть. Оце ліщина, тут ото тернина, там ялиця, а там над ярком берези та грабина. Багато деревини. Та одна з них з того роду, а друга з іншого. Так і з людьми. Той татарин, той москвин, інший лях, ще інший німак. Такими їх Бог сотворив і таки-

- ми їм бути? А тепер запитаю тебе, чи знаєш ти, чим створив тебе Бог і ким тобі бути?
- Леся: Чому б мені не знати? Знаю. Я українка. І Лесею мене звать.
- Дуб: Добре, добре, дитино. Повсякчас пам'ятай, що Українка ти. Леся Українка.
- Леся: О, як це гарно: Леся Українка. Завжди звати - мусь Леся Українка...
- Дуб: *(до себе)* Повік зватимуть тебе Лесею Українкою. Повік... Повік... *(до Лесі)* А земля, на якій живеш, знаєш, як зветься?
- Леся: О, так. Як же мені не знати. Це ж моя Україна.
- Дуб: Так, так, Україна. Наша батьківщина. А щоти про неї знаєш, про батьківщину?
- Леся: О, багато гарного про неї знаю. Але знаю також, що вона тепер бідна і що... що я її дуже люблю.
- Дуб: Оце, дитино, оце. Найважливіше то те, що любиш її. Це найважніше. А що бідна вона тепер, то воно так. Колись не була вона бідною, о, ні. Багатою й могутньою була наша Україна... Пам'ятаю щасливі, славні часи і люд щасливий, що жив на цій землі... А лицарство... воїни безстрашні... а походи славні! Радість і щастя панували тут... А ліси, ліси які були! А дуби, дуби! Ех, тепер ось самому довелось лишитись, чекаючи...
- Леся: Чекаючи? А чого ви чекаєте, дідусю?
- Дуб: *(пильно дивиться Лесі в очі, мовить повільно)* Чого чекав? Кажи, кого чекав.
- Леся: Кого ви чекали, дідусю?
- Дуб: Тебе!
- Леся: Мене?
- Дуб: Так, тебе, голубко, я чекав.

- Леся: Мене? Як чудно?.. А чого ви мене чекали, дідусю?
- Дуб: Чекав, бо призначено мені розказати тобі важливу справу.
- Леся: Може, про лицарів? Розкажіть мені щось про лицарів. Дуже люблю слухати про наше козацтво...
- Дуб: Кажеш, про лицарів слухати любиш... А скажи, чи знаєш, де ті лицарі наші ділися, чому їх тепер немає, і ворог нікчемний сараною нашу землю обсів?
- Леся: Не знаю.
- Дуб: Немає тут лицарів наших, бо по гірських верхів'ях та в балках темних, неприступних довелось їм позасинати. І сплять вони там твердим, столітнім сном. Сплять вони міцно, але завжди про своє пробудження снять.
- Леся: А як їх розбудити? Що їх розбудить, дідусю?
- Дуб: Розбудить їх Пісня і Слово. Вже он пробудне слово з піснею кобзаря нашого Тараса Безсмертного по всій Україні пролунало, і близький той день, коли знову з'явиться лицарство землі нашої і в боях важких, довгих і кривавих повертати ме їй забуту славу і загарбану ворогом волю.
- Леся: Коли ж прийде той день?.. Я хочу, щоб він скоро прийшов. Хочу побачити наших лицарів...
- Дуб: Не тільки побачиш тих лицарів, моя дитино, але й сама лицарем станеш. Будеш ти прапороносцем лицарів відважних.
- Леся: Я не можу бути лицарем, дідусю (*розводить руками*), у мене навіть меча немає.
- Дуб: Не в мечі твоя сила.
- Леся: Не розумію.
- Дуб: А чи хотіла б ти бути лицарем?
- Леся: Хотіла б, та чи зможу?..
- Дуб: Ти зможеш. Певно зможеш, бо сили в тебе в сто-крат більше, як в інших. Любов велика в тобі.

- А любов – це найбільша сила. Від меча сильніша і від скелі твердіша.
- Леся: І це вистачить... вистачить любови? Вистачить, щоб...
- Дуб: Самі любови не вистачить. До любови ще треба праці та посвяти. Великої посвяти.
- Леся: Не розумію гаразд. А чи Україна буде тоді щаслива, коли я їй дам, як то ви кажете, працю й посвяти?
- Дуб: Україна вже щаслива, що тебе має.
- Леся: То й я буду щаслива?
- Дуб: *(хвилину мовчить, задивлений у верховіття, далі сумовито)* – Тебе чекає терновий вінок.
- Леся: Що це значить? *(ворушить галуззя тернового куща, із-за нього виходить Тернина).*
- Тернина: Ти приймеш від мене ось цей вінок *(хоче вкласти Лесі на голову терновий вінок).*
- Леся: Я не хочу цього. Воно колюче. Залиш мене! Йди геть!
- Дуб: Ти відрікаєшся того, що тобі призначене?
- Леся: Цей вінок колючий. Він ранитиме мене.
- Дуб: Це твоя доля, Лесю...
- Леся: А коли я не хочу?! *(чути кує зозуля. Леся прислухається).*
- Дуб: Тобі це зозуля кує. Долю тобі кує.
- Зозуля: *(підходить до дуба)* – Дубе, чого це ти такий суворий до малої дівчинки? *(до Лесі)* – Не журися, Лесю. Віщую я тобі не лиху, а добру долю, вір мені.
- Леся: Яку долю віщуєш мені, зозуле?
- Зозуля: Славу тобі віщую і велич.
- Леся: Славу і велич? Як це, хто мені їх дасть?
- Зозуля: Здобудеш їх сама.
- Леся: Як то... Чим здобуду?..
- Зозуля: Стривай, не гарячись. Погладь но лиш мене по лівому крильці.

- Леся: *(гладить зозулю. З її крила спадає перо. Леся нахилиється й піднімає перо)* – Дивись, яке гарне перо загубила!
- Зозуля: То тобі. Візьми його, воно твоє назавжди.
- Леся: Візьму, зозулько. Я покладу його в своїй кімнаті за образ.
- Зозуля: О, ні, не роби цього. Не на те даю його тобі, щоб ти за образ клала.
- Леся: То що ж мені робити з ним?
- Зозуля: Ним ти писати будеш.
- Леся: Писати? Я люблю читати, а писати – то ще гаразд не вмю.
- Зозуля: Зумієш. Бери перо й бережи його.
- Тернина: І цей вінок бери.
- Леся: Скажи, тернино, навіщо мені цей колючий вінок потрібний?
- Зозуля: Не лякайся, Лесю, класти його на чоло. Те горе, що його терпить твій любий край, сто раз болючіше.
- Леся: *(хвилину мовчить, вагаючись. Далі рішуче затискає кулачки і сміливо)* – Не побоюся. Радо поне-су цей вінок. Хай коле мене й болить, коли терпить мій рідний край. *(кладає собі на чоло вінок. Зразу на її обличчі біль, далі ясна усмішка).*
- Дуб: Підійди до мене, дитино! *(Леся підходить. Дуб кладе на її голову обидві долоні)* – Будь же щаслива, моя Лесю! Таких слів я чекав від тебе. Будь щаслива щастям великих. Благословляю тебе, ти вибрана з вибраних!.. Тепер то вже мені спочити прийдеться. Стомивсь я, чекаючи.
- Леся: Ой, не покидайте мене, дідусю! Такі ви мені любі стали! Буду сумна, як покинете.
- Дуб: Не покину тебе. Коли порада моя буде тобі потрібна, розрада у важких хвилинах твого життя, сюди приходь. Старий дуб завжди порадить і роз-

- радить. Прощай! *(повільно відходить поза пень)*.
- Леся: Прощайте, дідусю любенький, прощайте. Завжди забігатиму сюди.
- Зозуля: Вже зовсім звечоріло. І мені пора. А пам'ятай, пера від зозулі-віщунки не загуби. Бережи його, пильненько бережи!
- Леся: Берегтиму, зозулько. Здорова бувай!
- Тернина: І я покину вже тебе. Прощай, відважна! І пам'ятай: гідно з піднятим чолом неси мій вінок, а тоді...
- Леся: Що тоді?
- Тернина: Вінок цей терновий зміниться на інший вінок.
- Леся: Який вінок?
- Тернина: На вінок слави. Прощай! *(стає на своє місце й застигає в безруху)*.
- Леся: Добраніч, тернино! *(задумано повторює: слова тернини)*... Вінок слави... Я вже таки не тямлю нічого. Як це – вінок слави?
- Зірка: *(на сцені темніє, повільно виходить вся осяйна, блискуча)* – Ти ще мала, тепер тобі ще не збагнути.
- Леся: Ох, яка ти чудова!.. Хто ти така?
- Зірка: Я твоя зірка. Я сяятиму тобі ціле твоє життя.
- Леся: Які в тебе ясні, хороші очі!
- Зірка: Цими очима ти бачитимеш.
- Леся: Ти вся сяєш, зірко чудова!
- Зірка: Цим сяйвом моїм яснітимеш ти.
- Леся: *(тулиться до Зірки)* – Як мені добре тепер!.. А дивись, Зірко, бачиш, що зозуля мені подарувала?
- Зірка: Бережи це перо, в ньому велика сила!
- Леся: Я така щаслива!.. Радісно, так радісно, – аж співати хочеться! Дивись, Зірко, як тут гарно! Дерева, кущі, квіти, трава; усе щось якби нашіптує мені, усе живе. Чуєш? І ти жива, Зірко... Хочу тебе обійняти, міцно, міцно. Не втечеш? Не сполохаєшся?

- Зірка: Де ж пак! Я сказала: завжди я при тобі. Завжди *(дозволяє Лесі обійняти себе за шию. По хвилі звільняється з обіймів)*. Слухай, чуєш, твої друзі надходять. Тебе шукають. Не можна, щоб вони мене бачили.
- Лесі: Ти хочеш покинути мене *(з сльозами в голосі)*, одійти геть від мене?
- Зірка: Ніколи, Лесю, ніколи! Я близько тебе. А коли й відійду трішки, то ще ясніше сяятиму. Поглянь *(відходить у кут сцени)*.
- Леся: Справді. Здалеку ти ще краща. Ще ясніша. Але стій, Зірко, не зникай! Боже мій, вона зникне... Пропаде!
- Зірка: *(здалеку)* Ніколи... *(чути вигуки дітей: Лесю... Де ти... Озовися!..*
- Леся: *(сумна сідає під дубом)* – Це вони мою зірку прогнали!
- Петрик: *(з'являється, чукаючи крізь плач)* – Лесю... Лесичко! Де ти? Ой, немає Лесі!..
- Марійка: *(теж жалісно)* – Лесю, де ти? Відгукнися! *(побачила Лесю під дубом)* – Гей, вона тут під дубом, дивіться!
- Ганнуся: Чого ж ти не озиваєшся? Не бачиш, як ми налякалися!
- Марійка: Ми вже й ягід повнезно назбирали. Поглянь. А ти?
- Леся: *(розгублено поглядає в Марійчин дзбан)* – Справді, у вас стільки ягід!
- Марійка: Що ж це за вінок у тебе на голові?!
- Петрик: Справді, яким чудернацьким вінком завітчалась! Що це? Гляньте, у неї кров на чолі. Най витру!
- Леся: *(Леся механічно доторкається чола)* – Нічого.... Нічого, це... справді, нічого.
- Петрик: А хто таке бачив, з колючої тернини вінок плести. Най скину! *(скидає)*.
- Марійка: А старому дубові роки вгадала?

- Леся: *(дальше розгублено)* – Що... що ти кажеш?
- Марійка: Та літа його, кажу, вік дуба старого чи вгадала? Чи розмовляла з ним?
- Леся: Ах, так, здається, вгадала. Здається, розмовляла... Не знаю... Нічого не знаю...
- Ганнуся: Ти либонь і задрімала під цим дубом, Лесю. Ходім уже до хати. Пізно буде. Мама не пустять мене більше в ліс по ягоди.
- Марійка: Справді, сутеніє. Сонце геть зайшло. Вовків страшно.
- Леся: Тут, сестрички, нічого боятись. Тут і діб, і зірка, і тернина. Дивіться, яка гарна зірка он там за деревом. Це моя зірка. *(Зірка стоїть у куті сцени, закривши руками обличчя).*
- Ганнуся: За деревом? Що з тобою, Лесичко?! Ой, леле, таж на небі зірка засвітила, а ми ще в лісі.
- Петрик: Зо мною вам нема чого боятись. Дай, Марійко, руку. Ху-тенько, Лесю! *(Діти біжать геть).*
- Леся: *(з досадою)* Чого тікаєте? Не поспішайте! Почекайте!
- Ганнуся: *(повертається, ловить Лесю за руку, тягне її)* Та ходи ж бо, Лесю, хіба ночуватимеш у лісі? Здога-няймо Петра! *(Леся, опинаючись, дивиться в протилежний бік, де зірка. Зірка відслонила обличчя, йде за Лесею).*
- Леся: Яка ти гарна... осяйна, моя зірко!..
- Зірка: Йди щаслива! Я піду за тобою *(підносить угору руку, йде далі).*

К І Н Е Ц Ь

„Зелена ліщинька...”

слова: М. Ласовська

муз.: Я. Ласовський

Allegretto

ze - ле - на - я лі - щинь - ка в лі - сі за - го -

рі - лась; Віг слит - ан - ку го че - чо - ра

пта - шинь - ка зжу - ри - лась! Зон! Зон! чо - бім - ки!

не мо - ї, лиш па - на, за - го - рі - лась лі - щинь - ка

світ- ка мо- я гра- на!

„Ой не дала мені мати...“

слова: М. Ласовська

муз.: Я. Ласовський

ой, не да- ла ме- ні ма- ти

p *allegretto*

до- ні віг сви- тан- ку; сви- ти, сви- ти,

зір- но яс- на, зве- чо- ра до ран- ку!